

Š T Ú D I E

MILENÁRNE OSLAVY V UHORSKU ROKU 1896 A ICH VNÍMANIE V SLOVENSKOM PROSTREDÍ

PAVOL K O M O R A

KOMORA, P.: The 1896 Hungarian-milenary celebration and its perception in the Slovak community. *Historický časopis*, 44, 1, 1996, pp. 3-16, Bratislava.

In 1896, large and pompeous celebrations took place in Hungary. One thousand years passed since the first Hungarians had come into Central Europe. This anniversary was fused with the anniversary of the Hungarian state creation. However, that had no historical or scientific foundation. At that time, the majority of the population of Hungary was of non-hungarian origin. That part of the population condemned those celebrations. On the basis of the factography of the celebrations (historical facts), the author presents the opinions and points of view among the Slovak-National-movement community. This includes the periods before and after the celebrations. Hungary was a multi-national state at that time. The Slovak-National-Community were even therefore right to understand those celebrations as a part of the Hungarian population effort to transform Hungary into a one-nation state. *History. Slovakia. The 1896 Hungarian-milenary celebration.*

Medzi pozoruhodné a významné udalosti v Uhorsku v poslednom decéniu 19. stor. patrili nepochybne milenárne oslavy organizované r. 1896 na počesť tisícročia „zaujatia vlasti“ (honfoglalás) Maďarmi, ktoré bolo oficiálne stotožnené so vznikom uhorského štátu. Centrom osláv, ktoré sa konali po celej krajine, bola Budapešť, kde sa uskutočnili ústredné slávnostné podujatia a kde bola usporiadaná obrovská výstava, ktorá bola akýmsi stmeľujúcim prvkom celých osláv. Ich proklamovaným cieľom bolo ukázať sebe i svetu bohatosť tisícročnej histórie uhorského štátu a výsledky, ktoré dosiahlo Uhorsko v hospodárstve, kultúre, školstve a ostatných oblastiach života. Odhliadnuc od diskutabilného predmetu osláv a jeho časovej neurčitosti mal proklamovaný zámer svoje čertovo kopýtko v tom, že celá história Uhorska i dosiahnuté výsledky boli v podstate prezentované nie ako spoločné dielo všetkých národov Uhorska, ale ako dielo Maďarov. Na to sa využívala konštrukcia oficiálnej politiky o jednotnom politickom uhorskom národe, popierajúca okrem iného národnú svojbytnosť Slovákov, ako aj sémantická neujasnenosť maďarského jazyka, v ktorom výrazy maďarský a uhorský neboli (a ani nie sú) odlišené. Milenárne oslavy boli takto príkladom uplatňovania supremačnej doktríny stelesnenej v tzv. maďarskej štátnej myšlienke a v stupňujúcich sa maďarizačných tendenciách smerujúcich k pretvoreniu mnohonárodného Uhorska na jednotfarebný maďarský štát. Preto nie div, že medzi nemaďarskými národmi, vrátane Slovákov, vyvolali početné negatívne reakcie. O milenárnych oslavách sa začalo vážnejšie diskutovať v čase po rakúsko-maďarskom vyrovaní. Plodom týchto diskusií sa stal návrh mesta Pešť z 31. 3. 1870 uhorskému snemu, aby sa takéto oslavy uskutočnili r. 1889, pretože práve vtedy bude „tisíc rokov ako Árpád dokončil veľké dielo založenia vlasti“.¹ Hoci sa návrh stretol s priaznivým ohlasom značnej

¹ Národné noviny, 1, č. 24, 8. 5. 1870.